

Werkinstructie SUA

Openbaar

Aan	Directeuren IND cc DDMB
Van	Hoofddirecteur IND
Nummer & Titel	WI 2021/5 Rol contactpersonen mensenhandel en gendergerelateerde zaken regulier
Kenmerk (digijust)	
Hoofdtak	Regulier
Relatie met	Vc B8/2 en 3, B9.8 en 11
Publicatiedatum	08-04-2021
Geldig vanaf	08-04-2021
Geldig tot en met	08-10-2024
Bijlage(n)	Geen

Disclaimer

De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) gebruikt werkinstructies om een breder onderwerp toe te lichten voor medewerkers van de IND ter ondersteuning van hun werkzaamheden en met als doel om het beleid op een correcte en eenduidige wijze uit te voeren. Deze instructies zijn nadrukkelijk géén beleidsregels, maar procedurele instructies en zijn dan ook niet bedoeld als vervanging van de bepalingen in de Vreemdelingencirculaire 2000 of de Handleiding Rijkswet op het Nederlanderschap. Er kunnen overigens goede redenen bestaan om in een individueel geval maatwerk te leveren en van een instructie af te wijken.

Inleiding

Deze werkinstructie is een actualisering van IND-werkinstructie 2015/6.

Het doel van deze werkinstructie is het beschrijven van de rol van de contactpersonen voor mensenhandel- en gendergerelateerde zaken binnen het primaire proces van de IND.

Wanneer een vreemdeling in Nederland te maken krijgt met (een dreiging van) geweld, is het uitgangspunt dat hij/zij zelf de nodige stappen zal moeten ondernemen om bescherming te zoeken en daarbij zelfstandig de politie en/of maatschappelijke instelling (bijvoorbeeld een opvanghuis) zal moeten benaderen. De contactpersoon speelt hierin, naast een adviserende rol, in principe geen actieve rol.

In het kader van de uitvoering van het beleid zoals neergelegd in de Vc 2000 hoofdstuk B8/3 (Verblijfsregeling Mensenhandel), zijn al sinds lange tijd contactpersonen mensenhandel aangesteld. In 2005 is besloten dat de reeds aanwezige contactpersonen mensenhandel ook zullen fungeren als eerste aanspreekpunt in zaken waarin gendergerelateerde aspecten een rol spelen¹, te weten:

- zaken waarin huiselijk geweld een rol speelt;
- zaken waarin eengerelateerd geweld (waaronder huwelijksdwang) een rol speelt;
- zaken van achtergelaten vreemdelingen en hun eventuele kinderen, die tegen hun wil en zonder identiteits-, reis- en/of geldige verblijfsdocumenten in het land van herkomst zijn achtergelaten.

Zaken waarin de bovenstaande aspecten een rol spelen, mogen alleen door IND-contactpersonen mensenhandel en gender worden behandeld. Dit geldt voor zowel zaken in eerste aanleg als in bezwaar. In beroep hebben de contactpersonen een adviserende rol. Zaken die in eerste instantie niet bij de contactpersonen terecht zijn gekomen en die al in

¹ IND-werkinstructies nr. 2005/20 d.d. 3 juni 2005, nr. 2006/17 d.d. 7 augustus 2006 en nr. 2015/6 d.d. 12 juni 2015. Over de aanstelling van contactpersonen is ook bericht aan de Tweede Kamer. Zie bijv. de brief van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie van 19 april 2006 (KST96748).

een vergevorderd stadium van behandeling zijn, moeten worden afgestemd met de contactpersonen. Omdat het gaat om zaken waarin vertraging in de vreemdelingrechtelijke procedure ingrijpende persoonlijke gevolgen kan hebben voor de vreemdeling, is een proactieve opstelling van belang. In verband met veiligheidsaspecten dragen de contactpersonen zorg voor de melding van deze zaken in Indigo, zodat het voor overige IND-medewerkers zichtbaar wordt dat het gaat om een genderzaak.

Op de hoofdlocaties van de IND worden mensenhandel- en genderzaken afgehandeld en de voorraad beheerd door de contactpersonen. Zij vervullen een beslissende en coördinerende rol met betrekking tot de behandeling van zaken binnen hun eigen regio.

De contactpersonen zijn ook het eerste aanspreekpunt voor regionale en landelijke ketenpartners. Zij onderhouden contacten met en geven voorlichting aan de politie, de Koninklijke Marechaussee (KMar), het Openbaar Ministerie (OM), het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (LKHA), het Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd Geweld (LEC-EGG), gemeenten, GGZ, maatschappelijke instanties (o.a. diverse instellingen voor opvang), Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), diplomatieke vertegenwoordigingen en advocatuur.

Binnen de IND vormen de contactpersonen het aanspreekpunt en zijn kennisexpert met betrekking tot vragen over mensenhandel en gendergerelateerde zaken. Per locatie zijn hiertoe aparte (openbare) telefoonnummers en mailboxen beschikbaar. De lijst met namen en contactgegevens is te vinden op de interne samenwerkingssite.

Het werkproces Asiel kent op zijn beurt aanspreekpunten mensenhandel en gender. Zij melden signalen van mensenhandel en fungeren als eerste aanspreekpunt voor medewerkers asiel. Ook onderhouden zij contacten met ketenpartners ten behoeve van de asielprocedure.

Periodiek komen de contactpersonen samen tijdens het Landelijk Genderoverleg (LGO). Daarbij zijn aanwezig de landelijk coördinator mensenhandel en gender (als verbindende factor met de aanspreekpunten binnen Asiel), de beleidsafdelingen en Juridische Zaken. Het LGO heeft tot doel om te komen tot een uniforme afhandeling van zaken en het bevorderen van een efficiënt werkproces. In het LGO worden knelpunten in het beleid en de uitvoering besproken, alsmede oplossingen aangedragen. Ook bestaat de mogelijkheid om individuele gevallen te bespreken. Incidenteel worden professionaliseringsbijeenkomsten georganiseerd.

Hierna wordt per aandachtsgebied beschreven wat de rol van de contactpersonen in het primaire proces is.

De Verblijfsregeling Mensenhandel

Voor de inhoudelijke aspecten wordt verwezen naar het beleid zoals neergelegd in de Vc 2000 hoofdstuk B8/3.

Deze speciale verblijfsregeling beschrijft de rol van zowel de politie, het Openbaar Ministerie, het Coördinatiecentrum Mensenhandel (CoMensha), opvanginstellingen, als het slachtoffer- of de getuige-aangever van mensenhandel.

De verblijfsregeling kan onder voorwaarden ook worden aangeboden aan vreemdelingen die niet kunnen of willen meewerken aan strafrechtelijke opsporing en vervolging van de mensenhandelaar.

De politie informeert de contactpersonen van de betreffende locatie of gebruik wordt gemaakt van de regeling. De contactpersoon zorgt voor de afhandeling van de verblijfsrechtelijke consequenties en registreert deze.

De contactpersonen houden structureel contact met de politie en het OM in verband met de voortgang en uitkomst van het strafrechtelijk onderzoek. Deze informatie is nodig om het toegekende verblijfsrecht in het kader van de Verblijfsregeling Mensenhandel te kunnen beoordelen. De verlengingsaanvragen en eventuele intrekkingprocedures worden daarom afgedaan door de contactpersonen.

Na beëindiging van het verblijfsrecht op grond van de regeling kan de vreemdeling voortzetting van het verblijf aanvragen (niet-tijdelijke humanitaire gronden). De contactpersonen handelen deze verblijfsprocedure af.

Huiselijk geweld

Voor de inhoudelijke aspecten wordt verwezen naar het beleid zoals neergelegd in de Vc 2000 hoofdstuk B8/2 en B9/8.

“Huiselijk geweld is geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Dat kunnen zijn: partners, ex-partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. De term 'huiselijk geweld' verwijst naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Er is meestal sprake van een machtsverschil. Het slachtoffer is afhankelijk van de dader. Het gaat bij huiselijk geweld om lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld.”
(www.rijksoverheid.nl)

Het beleid ten behoeve van slachtoffers van huiselijk geweld heeft betrekking op:

- Vreemdelingen met rechtmatig verblijf (bij familie/gezin, regulier én asiel) die slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld;
- Vreemdelingen die illegaal in Nederland verblijven en slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld;
- EU-onderdanen en/of gemeenschapsonderdanen die slachtoffer zijn geworden van huiselijk geweld.

De ketenpartners (bijvoorbeeld opvanginstellingen) en de contactpersonen onderhouden nauw contact met elkaar ten behoeve van de veiligheid van het slachtoffer en een efficiënte afhandeling van de verblijfsprocedure. De desbetreffende ketenpartner informeert de contactpersonen zo mogelijk over een nieuw gemeld slachtoffer van huiselijk geweld. De contactpersonen maken hiervan melding in Indigo en monitoren de zaak in afwachting van een verblijfsaanvraag.

Indien huiselijk geweld wordt gemeld in een lopende verblijfsrechtelijke procedure, dan benadert de contactpersoon de zaakeigenaar om in overleg de verdere afhandeling van de zaak te bepalen. Indien een IND-medewerker (bijvoorbeeld asiel) in een (lopende intrekings-) zaak huiselijk-geweldaspecten tegenkomt of twijfelt over het huiselijk geweld, dient de medewerker contact te zoeken met een contactpersoon. Deze beoordeelt of op grond van het geldende reguliere beleid voor huiselijk geweld de vreemdeling de (afhankelijke) verblijfsvergunning behoudt of dat hij/zij een separate aanvraag zal moeten indienen. Ook wordt hiertoe contact onderhouden met de IND-loketten.

In de gevallen waarin de politie geen inhoudelijke informatie verstrekt aan het slachtoffer die nodig is voor de beoordeling van de verblijfsaanvraag, benadert de contactpersoon de politie.

Eergerelateerd geweld

Voor de inhoudelijke aspecten wordt verwezen naar het beleid zoals neergelegd in de Vc 2000 hoofdstuk B8/2 en B9/11.

“Eergerelateerd geweld omvat elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld, gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of een vrouw en daarmee van zijn of haar familie, waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken”.

www.huiselijkgeweld.nl/vormen/eergerelateerd-geweld

Het beleid ten behoeve van slachtoffers van eergerelateerd geweld heeft betrekking op:

- Vreemdelingen met rechtmatig verblijf die worden bedreigd met eergerelateerd geweld;
- Vreemdelingen die illegaal in Nederland verblijven en die worden bedreigd met eergerelateerd geweld;
- EU-onderdanen en/of gemeenschapsonderdanen die worden bedreigd met eergerelateerd geweld.

Wanneer een ketenpartner of een IND-medewerker melding maakt van (dreiging van) eergerelateerd geweld, wordt aansluiting gezocht bij de werkwijze zoals die van toepassing is bij slachtoffers van huiselijk geweld.

Bij het behandelen van de verblijfsrechtelijke procedure benadert de contactpersoon het LEC-EGG (politie Haaglanden) om advies. De contactpersoon vormt zich geen eigenstandig oordeel over de dreiging van het eergerelateerd geweld. Wat een inschatting van en een inhoudelijk oordeel over de dreiging van eergerelateerd geweld betreft, wordt afgegaan op de rapportage van het LEC. De LEC-rapportages mogen niet worden gebruikt in asiel- of andere reguliere procedures. De contactpersoon gaat zorgvuldig om met de informatie van

het LEC. Alleen de conclusie van het LEC-advies mag worden gebruikt in een verblijfsrechtelijke procedure.

Het LEC kan de contactpersonen benaderen voor inzage in IND-dossiers ten behoeve van voorbereidend (strafrechtelijk) onderzoek.

Indien een IND-medewerker in een (lopende) zaak wordt geconfronteerd met (een dreiging van) eergelateerd geweld dat zich afspeelt in Nederland, dient de medewerker een contactpersoon te benaderen. Dit geldt ook voor medewerkers asiel die worden geconfronteerd met een vreemdeling die aangeeft dat hij/zij gedwongen is uitgehuwelijkt. De contactpersoon vraagt het LEC ook in deze zaken om advies.

Achterlating

Vreemdelingen en hun eventuele kinderen kunnen tegen hun wil worden achtergelaten in het land van herkomst. Vaak beschikken zij niet meer over identiteits- of verblijfsdocumenten.

De contactpersonen kunnen worden benaderd door de verschillende ketenpartners en collega's van andere werkprocessen (bijvoorbeeld de Visadienst) met betrekking tot de (verblijfsrechtelijke) situatie van de achtergelaten vreemdeling. De contactpersoon geeft een op de bijzonderheden van de individuele zaak toegespitste beoordeling en geeft uitleg over de te volgen procedure.

Op verzoek informeert de contactpersoon per mail de diplomatieke post over de toegang van de achtergelaten vreemdeling tot Nederland. Het LEC wordt tevens per mail geïnformeerd over de terugkeer en eventuele opvang- en veiligheidsaspecten. De contactpersoon beziet na terugkeer van de vreemdeling diens verblijfsrechtelijke positie.

Wanneer IND-medewerkers te maken krijgen met een achtergelaten vreemdeling, dienen zij dit te melden bij de contactpersonen.

De IND is aangesloten bij het in 2015 tot stand gekomen convenant Ketensamenwerking, Huwelijksdwang en Achterlating. Daarin zijn de samenwerkingsafspraken vastgelegd tussen het LKHA en zijn samenwerkingspartners in de ketenaanpak huwelijksdwang en achterlating.